

KEMENTERIAN PELANCONGAN,
SENI DAN BUDAYA

GARIS PANDUAN

**KURSUS *REGIONAL SPECIFIC TOURIST GUIDE*
SABAH/SARAWAK (TAHAP 3)**

GARIS PANDUAN KURSUS *REGIONAL SPECIFIC TOURIST GUIDE* SABAH/ SARAWAK (TAHAP 3) 2025

1. TUJUAN

- 1.1. Garis panduan ini adalah untuk menjelaskan syarat-syarat kelayakan dan prosedur permohonan serta pelaksanaan Kursus RSTG Sabah/Sarawak (Tahap 3) kepada calon dan pelaksana kursus.
- 1.2. Objektif garis panduan ini:
 - 1.2.1 menjelaskan syarat-syarat kelayakan kepada calon yang berminat untuk mengikuti Kursus RSTG Sabah/Sarawak (Tahap 3);
 - 1.2.2 memastikan prosedur pelaksanaan kursus difahami dengan jelas dan dipatuhi sepenuhnya oleh calon dan pelaksana kursus; dan
 - 1.2.3 menjadi panduan seragam kepada semua calon dan pelaksana kursus.

2. PENGENALAN

- 2.1. Kursus RSTG Sabah/Sarawak (Tahap 3) merupakan kursus yang wajib dihadiri oleh calon yang ingin menjadi pemandu pelancong di Sabah/Sarawak yang berlesen di bawah MOTAC.
- 2.2. Calon perlu menghadiri kursus dengan jayanya serta lulus peperiksaan yang dilaksanakan oleh MOTAC.

3. TAFSIRAN

ATTIM	Persatuan Institut-institut Latihan Pelancongan Malaysia
BPI	Bahagian Pembangunan Industri
BPPP	Bahagian Pelesenan dan Penguatkuasaan Pelancongan
CTRE	<i>Continuing Tourism Related Education</i>
ILP	Institut Latihan Pelancongan
JPA	Jabatan Perkhidmatan Awam

JPK	Jabatan Pembangunan Kemahiran
KePKAS	Kementerian Pelancongan, Kebudayaan dan Alam Sekitar Sabah
KESUMA	Kementerian Sumber Manusia
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KPT	Kementerian Pengajian Tinggi
MOTAC	Kementerian Pelancongan, Seni dan Budaya
MQA	<i>Malaysian Qualifications Agency</i>
MTCP	Kementerian Pelancongan, Industri Kreatif dan Seni Persembahan Sarawak
MTGC	<i>Malaysian Tourist Guides Council</i>
NOSS	<i>National Occupational Skills Standard</i>
PB	Pusat Bertauliah
PPL	Pegawai Pengesah Luaran
RSTG	<i>Regional Specific Tourist Guide</i>
SKM	Sijil Kemahiran Malaysia
WIM	<i>Written Instructional Material</i>

4. PELAKSANAAN KURSUS

4.1 Pelaksana Kursus

- 4.1.1 Pelaksana kursus adalah ILP yang dilesenkan oleh BPPP, MOTAC dan diiktiraf sebagai PB oleh JPK, KESUMA;
- 4.1.2 Pelaksana kursus wajib mempunyai lesen ILP dan PB yang sah dan belum tamat tempoh. ILP hendaklah mengemukakan salinan lesen ILP bagi setiap permohonan kursus;
- 4.1.3 Pegawai Penilai/tenaga pengajar perlu mempunyai permit mengajar yang sah, belum tamat tempoh dan memenuhi syarat JPK dan BPPP, MOTAC;
- 4.1.4 Kursus hendaklah menggunakan NOSS yang diluluskan oleh JPK dan MOTAC iaitu N791-007-3:2025 **(atau kod program terkini yang diluluskan oleh JPK)** bersama bahan pembelajaran modul WIM yang dibangunkan oleh MOTAC; dan
- 4.1.5 Peperiksaan Bahagian Teori dan Praktikal hanya akan dilaksanakan oleh MOTAC.

4.2 Tanggungjawab ILP

- 4.2.1 Bertanggungjawab sebagai pentadbir dan fasilitator bagi urusan kursus calon Pemandu Pelancong yang berdaftar di ILP masing-masing; dan
- 4.2.2 Bertanggungjawab untuk melaksanakan kursus mengikut tarikh yang telah ditetapkan oleh MOTAC melalui Takwim Pelaksanaan Kursus Pemandu Pelancong seperti di pautan: <https://www.motac.gov.my/program/kursus/pemandu-pelancong>

4.3 Premis Pelaksanaan Kursus

4.3.1 Kursus hendaklah dilaksanakan secara fizikal di premis ILP atau secara dalam talian. (Rujuk Lampiran A: RSTG)

4.3.2 Pelaksanaan kursus di luar premis hendaklah:

- i. mendapat kelulusan daripada BPPP, MOTAC terlebih dahulu; dan
- ii. mengemukakan surat kelulusan MOTAC beserta permohonan kepada JPK.

4.4 Yuran Kursus

Yuran kursus adalah di bawah penetapan oleh pelaksana kursus.

4.5 Tempoh Kursus

Tempoh pelaksanaan kursus adalah sekurang-kurangnya 500 jam.

4.6 Peperiksaan

Peperiksaan terbahagi kepada dua (2) bahagian melibatkan:

- i. Bahagian Teori - dijalankan secara atas talian
- ii. Bahagian Praktikal - dijalankan di premis ILP masing-masing secara fizikal atau di luar premis seperti di perenggan 4.3.2.

4.7 Laporan Pemarkahan Bahagian Praktikal

Laporan hendaklah diserahkan kepada Pegawai Pemantau MOTAC dengan serta-merta setelah tamat peperiksaan Bahagian Praktikal. Salinan digital melalui pautan: <https://www.motac.gov.my/program/kursus/pemandu-pelancong>

5. SYARAT-SYARAT MENGIKUTI KURSUS

5.1 warganegara Malaysia;

5.2 berumur 18 tahun dan ke atas semasa permohonan dikemukakan;

5.3 pemegang kad pengenalan dengan kod kelahiran negeri iaitu:

5.3.1 Negeri Sabah

Kod kelahiran negeri 12, 47, 48, 49 atau pemegang kad pengenalan dengan kod H.

5.3.2 Negeri Sarawak

Kod kelahiran negeri 13, 50, 51, 52, 53 atau pemegang kad pengenalan dengan kod K.

atau

5.3.3 Merupakan Pemastautin Tetap yang menetap di negeri Sabah dan Sarawak.

5.4 sihat secara fizikal, mental dan bebas daripada penyakit berjangkit;

5.5 bebas dan tidak mempunyai rekod jenayah;

5.6 melalui saringan kesihatan dan menyertakan bersama surat akuan/laporan kesihatan daripada Pegawai Perubatan berlesen dan bertauliah. Kos saringan adalah ditanggung sepenuhnya oleh calon. Surat akuan/laporan kesihatan boleh dimuat turun dari laman sesawang rasmi MOTAC;

5.7 calon OKU hendaklah tiada halangan pergerakan fizikal, tidak membahayakan diri sendiri dan orang lain serta boleh berkomunikasi dengan baik. Calon OKU perlu mengemukakan Surat Perakuan daripada pegawai perubatan; dan

5.8 memenuhi syarat kelayakan akademik **ATAU** mengikuti kursus secara temuduga seperti berikut:

5.8.1 Syarat Kelayakan Akademik

5.8.1.1 hendaklah memiliki sekurang-kurangnya salah satu kelayakan akademik berikut:

- i. Sijil Pelajaran Malaysia atau setaraf dengannya (tahap minimum ialah lulus enam (6) subjek termasuk Bahasa Melayu dan Sejarah bagi calon peperiksaan tahun 2012 ke atas); atau

- ii. Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia; atau
- iii. Sijil/ Diploma/Ijazah atau setaraf dengannya daripada IPT tempatan atau luar negara yang telah mendapat akreditasi/ pengiktirafan daripada MQA/ KPM/ KPT/ JPA; atau
- iv. Sijil Kemahiran Malaysia Tahap 2 yang telah mendapat pentauliahan daripada JPK, KESUMA; atau
- v. Diploma Kemahiran Malaysia/Diploma Lanjutan.

5.8.2 Permohonan Mengikuti Kursus Secara Temuduga

5.8.2.1 Permohonan yang tidak memenuhi syarat kelayakan akademik boleh dipertimbangkan untuk mengikuti kursus dengan syarat seperti berikut:

- i. mempunyai sekurang-kurangnya lima (5) tahun pengalaman bekerja dalam sektor pelancongan; dan
- ii. mencapai keputusan lulus dalam tapisan temuduga yang dilaksanakan di peringkat Kementerian.

5.9 Permohonan perlu dikemukakan melalui ILP yang berlesen dengan menyertakan bersama butiran berikut:

- i. salinan surat pengesahan bekerja dari majikan; dan
- ii. salinan slip pembayaran gaji dari majikan.

6. PENDAFTARAN MENGIKUTI KURSUS

6.1 Calon yang berminat untuk mengikuti kursus perlu berdaftar dengan ILP yang telah diiktiraf oleh MOTAC dengan menyertakan bersama butiran berikut:

- i. salinan kad pengenalan calon; dan
- ii. salinan sijil kelayakan akademik.

- 6.2 Permohonan pendaftaran calon oleh ILP dengan dokumen yang lengkap sahaja akan diproses oleh BPI, MOTAC.
- 6.3 Pendaftaran bahasa pemanduan yang dibenarkan oleh MOTAC bagi kursus ini adalah seperti berikut:
- 6.3.1 Bahasa Melayu
 - 6.3.2 Bahasa Mandarin
 - 6.3.3 Bahasa Tamil
 - 6.3.4 Bahasa Inggeris
 - 6.3.5 Bahasa Isyarat
- 6.4 Calon tidak dibenarkan untuk membuat pertukaran bahasa pemanduan setelah berdaftar dengan MOTAC.
- 6.5 Sebarang pelaksanaan kursus tanpa kelulusan dari BPI, MOTAC adalah menyalahi peraturan di bawah AIP 1992 dan tidak mendapat pengesahan MOTAC.

7. PEPERIKSAAN

7.1 Pendaftaran Menduduki Peperiksaan

- 7.1.1 Calon yang telah mengikuti kursus dengan sepenuhnya dan lulus penilaian oleh JPK akan didaftarkan untuk menduduki peperiksaan.
- 7.1.2 Calon dan ILP perlu mematuhi prosedur pendaftaran menduduki peperiksaan seperti berikut:
- i. permohonan pendaftaran oleh ILP;
 - ii. ILP perlu mengemukakan borang MOTAC-T1003 (Lampiran B) yang telah lengkap dengan penilaian dan pengesahan oleh PPL, JPK; dan
 - iii. calon peperiksaan perlu lulus kerja kursus dan disahkan sebagai terampil oleh PPL, JPK sebelum menduduki peperiksaan.
- 7.1.3 Keputusan permohonan pendaftaran menduduki peperiksaan akan dimaklumkan kepada ILP dalam tempoh masa 14 hari bekerja sebelum sesi peperiksaan.
- 7.1.4 Calon yang memperolehi nombor indeks sahaja dibenarkan untuk menduduki peperiksaan.

7.2 Pelaksanaan Peperiksaan

7.2.1 MOTAC melaksanakan sesi peperiksaan sebanyak tiga (3) kali setahun mengikut takwim pelaksanaan Kursus Pemandu Pelancong seperti berikut:

- i. April;
- ii. Ogos; dan
- iii. Disember.

7.2.2 Peperiksaan terbahagi kepada dua (2) bahagian iaitu:

- i. Bahagian Teori (20% markah penuh):
 - 60 soalan objektif;
 - 1 jam;
 - 100 markah; dan
 - Minimum markah lulus: 10%
- ii. Peperiksaan Bahagian Praktikal (80% markah penuh) terbahagi kepada dua (2) seksyen iaitu:

BIL.	SEKSYEN	MINIMUM MARKAH LULUS (%)	JUMLAH MARKAH PENUH (%)
1.	Seksyen 1: Lisan dan Slaid • Personaliti diri (10%) • Keyakinan diri (15%) • Kemahiran bahasa (15%) • Pengetahuan produk (25%) • Kebolehan meningkatkan minat (35%)	20	30
2.	Seksyen 2: Ujian Pemanduan Lapangan (<i>Coach Commentary</i>) - <i>City Tour Interpretation</i> • Personaliti diri (10%) • Keyakinan diri (15%) • Kemahiran bahasa (15%) • Pengetahuan produk (25%) • Kebolehan meningkatkan minat (35%)	40 (20)	50 (25)

BIL.	SEKSYEN	MINIMUM MARKAH LULUS (%)	JUMLAH MARKAH PENUH (%)
	- <i>Nature Walk Thematic Tour Interpretation</i> • Personaliti diri (10%) • Keyakinan diri (15%) • Kemahiran bahasa (15%) • Pengetahuan produk (25%) • Kebolehan meningkatkan minat (35%)	(20)	(25)
JUMLAH		60	80

7.2.3 Minimum markah lulus peperiksaan adalah 70% mengikut pecahan:

- i. Bahagian Teori : 10%
- ii. Bahagian Praktikal : 60%

7.2.4 Calon perlu melaksanakan tugas peperiksaan Bahagian Praktikal sepenuhnya dalam bahasa pemanduan yang berdaftar sahaja.

7.2.5 Calon hendaklah lulus peperiksaan Bahagian Teori dan Praktikal untuk layak menerima Sijil Penyertaan Kursus bagi tujuan permohonan lesen daripada BPPP, MOTAC.

7.2.6 Keputusan peperiksaan akan diumumkan kepada ILP oleh MOTAC dalam tempoh 5 hari bekerja bermula dari tarikh penerimaan kelulusan keputusan peperiksaan oleh Pesuruhjaya Pelancongan dengan butiran berikut:

- i. surat iringan (*cover letter*); dan
- ii. lampiran keputusan calon.

7.2.7 Salinan keputusan peperiksaan boleh diperolehi oleh calon secara dalam talian menggunakan Nama Pengguna (ID) dan kata laluan masing-masing merangkumi dokumen berikut:

- i. calon lulus - Sijil Penyertaan Kursus & Slip Keputusan Peperiksaan; dan
- ii. calon gagal - Slip Keputusan Peperiksaan **sahaja**.

7.3 Peperiksaan Ulangan

7.3.1 Calon yang mencapai keputusan gagal dalam peperiksaan dibenarkan untuk mendaftar bagi mengikuti peperiksaan ulangan dalam tempoh satu (1) tahun dari tarikh peperiksaan yang telah diduduki sebelumnya tanpa perlu mengikuti semula kursus.

7.3.2 Bagi calon mengulang yang telah melebihi tempoh masa satu (1) tahun, perlu mengikuti semula kursus sebelum menduduki peperiksaan.

7.3.3 Calon mengulang hanya perlu menduduki bahagian peperiksaan yang gagal sahaja.

7.3.4 ILP perlu mengemukakan butiran berikut kepada BPI, MOTAC bagi permohonan pendaftaran peperiksaan calon mengulang:

- i. salinan kad pengenalan calon; dan
- ii. borang MOTAC-T1003 terdahulu yang lengkap dengan penilaian kerja kursus dan pengesahan akhir PPL, JPK.

8. PANEL PEMERIKSA

8.1 Keperluan ini adalah bagi pelaksanaan peperiksaan Bahagian Praktikal sahaja.

8.2 Panel pemeriksa perlu memenuhi kelayakan seperti berikut:

- i. memiliki lesen pemanduan yang sah dalam bahasa pemanduan yang dinilai;
- ii. memiliki pengalaman dan perkhidmatan pemanduan yang baik sekurang-kurangnya tujuh (7) tahun dan ke atas; dan
- iii. tidak memegang sebarang jawatan dalam ILP yang melaksanakan kursus.

8.3 ILP perlu mencadangkan dua (2) orang calon pemeriksa bagi setiap satu (1) bahasa pemanduan yang dinilai kepada BPI, MOTAC untuk kelulusan. Hanya panel pemeriksa yang diluluskan sahaja boleh membuat penilaian semasa peperiksaan.

9. PEGAWAI PEMANTAU

- 9.1. Pelaksanaan peperiksaan praktikal hendaklah dipantau oleh pegawai MOTAC.
- 9.2. Peranan Pegawai Pemantau adalah:
 - 9.2.1 memastikan pelaksanaan peperiksaan adalah teratur mengikut garis panduan yang ditetapkan;
 - 9.2.2 mengawal slaid semasa sesi peperiksaan - Seksyen 1: Lisan dan Slaid;
 - 9.2.3 menentukan penggiliran calon semasa pelaksanaan peperiksaan - Seksyen 2 (*Coach Commentary*).
 - 9.2.4 memastikan Laporan Pemarkahan Bahagian Praktikal diterima daripada Panel Pemeriksa dengan serta-merta setelah tamat sesi peperiksaan seperti rujukan di Para 4.7; dan
 - 9.2.5 memastikan dokumen di Para 9.2.4 dan Laporan Pemantauan diserahkan kepada BPI, MOTAC dalam tempoh tiga (3) hari bekerja dari tarikh pelaksanaan peperiksaan Bahagian Praktikal.

10. KURSUS PRA-SYARAT PERMOHONAN LESEN

- 10.1 Calon diwajibkan untuk menghadiri Kursus Mesra Malaysia. Sila rujuk Garis Panduan Pelaksanaan Kursus Mesra Malaysia untuk keterangan lanjut.
- 10.2 Calon diwajibkan untuk menghadiri Kursus *Eco-Host*. Sila rujuk Garis Panduan Pelaksanaan Kursus *Eco-Host* untuk keterangan lanjut.

11. KURSUS PRA-SYARAT PEMBAHARUAN LESEN

- 11.1 Calon diwajibkan untuk menghadiri Kursus CTRE. Sila rujuk Garis Panduan Pelaksanaan Kursus CTRE untuk keterangan lanjut.

12. SIJIL PENYERTAAN KURSUS

12.1 Tempoh Sah Laku

Tempoh sah laku sijil penyertaan kursus adalah seumur hidup.

12.2 Kehilangan/Kerosakan

- 12.2.1 Calon yang kehilangan atau kerosakan sijil kursus hendaklah memaklumkan kepada ILP masing-masing.
- 12.2.2 ILP perlu mengemukakan maklumat yang telah diperakukan seperti berikut kepada BPI, MOTAC:
 - i. Nama calon;
 - ii. Salinan Kad Pengenalan calon; dan
 - iii. Pengesahan pendaftaran calon bersama ILP.
- 12.2.3 Salinan sijil yang diperakui sah oleh MOTAC sahaja akan diberikan bagi menggantikan kehilangan atau kerosakan sijil penyertaan calon.
- 12.2.4 Tempoh penyimpanan sijil penyertaan kursus di MOTAC adalah tujuh (7) tahun dari tahun sijil dikeluarkan.

13. NOTIS PEMBATALAN

- 13.1. Garis panduan ini boleh dipinda dan ditambah baik oleh MOTAC dari semasa ke semasa.
- 13.2. Garis panduan ini juga hendaklah dibaca bersekali dengan peraturan-peraturan dan arahan rasmi yang telah dan akan dikeluarkan dari semasa ke semasa oleh MOTAC.
- 13.3. Jika terdapat sebarang percanggahan arahan atau peraturan bagi butiran atau perkara yang sama di antara kandungan garis panduan ini dengan kandungan garis panduan/arahan/peraturan yang telah dikeluarkan sebelumnya, maka kandungan garis panduan ini hendaklah digunapakai.
- 13.4. Garis panduan pelaksanaan Garis Panduan Pelaksanaan Kursus RSTG Sabah/Sarawak (Tahap 3) 2020 adalah dibatalkan.

14. TARIKH KUATKUASA

Garis Panduan ini berkuatkuasa pada 30 Julai 2025.

**PECAHAN PERATURAN PELAKSANAAN SECARA HIBRID BAGI KURSUS ASAS PEMANDU PELANCONG KHAS
WILAYAH/REGIONAL SPECIFIC TOURIST GUIDE SABAH/SARAWAK**

UNIT KOMPETENSI (CU)	KURIKULUM AKTIVITI KERJA (WA)	JUMLAH MASA (JAM)	PERATUS MASA (%)	FIZIKAL (%)	DALAM TALIAN (%)
CU 1 Pre-Tour Arrangement	WA1: Access tour itinerary	37	6	3	3
	WA2: Acquire up to date information related totour arrangement activities				
	WA3: Finalise tour arrangement				
CU 2 Tourist Safety and Emergency Handling	WA1: Analyse relevant health, safety, securityand emergency information	24	5	3	2
	WA2: Identify risk and hazard				
	WA3: Provide safety and emergency briefing				
	WA4: Report health, safety, security andemergency incidence				
CU 3 Tourist Arrivaland DepartureServices	WA1: Perform pre-arrival activities	18	3	2	1
	WA2: Perform meet and greet at arrival point				
	WA3: Transfer tourist to accommodation destination				
	WA4: Coordinate accommodation check-in				
	WA5: Ascertain tourist departure details				
	WA6: Prepare tourist departure arrangement				
	WA7: Inform tourist in advance of departure details and arrangement				

UNIT KOMPETENSI (CU)	KURIKULUM AKTIVITI KERJA (WA)	JUMLAH MASA (JAM)	PERATUS MASA (%)	FIZIKAL (%)	DALAM TALIAN (%)
	WA8: Coordinate departure arrangement				
	WA9: Coordinate accommodation check-out				
	WA10: Transfer tourist to departure point				
	WA11: Execute boarding arrangement activities at the departure point				
CU 4 Tour Itinerary Management	WA1: Analyse tour itinerary content and its arrangement	58	11.5	6.5	5
	WA2: Carry out tour itinerary				
	WA3: Analyse relevant contingency requirement information				
	WA4: Prepare required alternative arrangement				
	WA5: Arrange alternative arrangements				
	WA6: Study tourist feedback				
	WA7: Produce tour report				
CU 5 Tour Payment arrangement	WA1: Access tour payment arrangement instruction	8	2	2	0
	WA2: Execute tour payment instruction				
	WA3: Report tour payment transactions				
CU 6 Region Tour Commentary Delivery	WA1: Gather information on the region	200	40	23	17
	WA2: Prepare storyline for commentary delivery				
	WA3: Conduct tour commentary on the region				
	WA4: Conclude tour commentary on the region				
CU 7	WA1: Gather information on tangible nature-				

UNIT KOMPETENSI (CU)	KURIKULUM AKTIVITI KERJA (WA)	JUMLAH MASA (JAM)	PERATUS MASA (%)	FIZIKAL (%)	DALAM TALIAN (%)
<i>Nature-basedTour Thematic Interpretation</i>	<i>based resources and management priority</i>	58	11.5	6.5	5
	<i>WA2: Prepare thematic storyline for commentary</i>				
	<i>WA3: Conduct thematic tour commentary</i>				
	<i>WA4: Conclude thematic tour commentary</i>				
<i>CU 8 WildernessSafety and Emergency Handling</i>	<i>WA1: Analyse relevant wilderness safety and emergency information</i>	24	5	3	2
	<i>WA2: Minimise nature-based risk and hazard</i>				
	<i>WA3: Conduct wilderness safety and emergency briefing</i>				
	<i>WA4: Report wilderness safety and emergency incidence</i>				
<i>CU 9 Nature-Site Tour Group Management</i>	<i>WA1: Analyse tour itinerary content and its arrangement</i>	17	4	3	1
	<i>WA2: Carry out nature-based tour itinerary</i>				
	<i>WA3: Carry out alternative arrangement for contingencies in nature areas</i>				
	<i>WA4: Follow safety, security and emergency procedures</i>				
	<i>WA5: Report nature-based tour itinerary execution</i>				
<i>CU 10 Forest-basedTour Guiding</i>	<i>WA1: Access forest activity request</i>	14	3	2	1
	<i>WA2: Analyse forest activity requirements</i>				
	<i>WA3: Acquire forest based activity approval</i>				
	<i>WA4: Conduct forest activity</i>				

UNIT KOMPETENSI (CU)	KURIKULUM AKTIVITI KERJA (WA)	JUMLAH MASA (JAM)	PERATUS MASA (%)	FIZIKAL (%)	DALAM TALIAN (%)
	<i>WA5: Report forest activity</i>				
CU 11 <i>Karst Area Tour Guiding</i>	<i>WA1: Access cave visit activity request</i>	14	3	2	1
	<i>WA2: Analyse cave visit activity requirements</i>				
	<i>WA3: GAcquire cave visit approval</i>				
	<i>WA4: Lead cave visit</i>				
	<i>WA5: Report cave visit activities</i>				
CU 12 <i>Wildlife Observation Tour Guiding</i>	<i>WA1: Access wildlife observation activity request</i>	14	3	2	1
	<i>WA2: Analyse wildlife observation activity requirements</i>				
	<i>WA3: Acquire wildlife observation activity approval</i>				
	<i>WA4: Lead wildlife observation activity</i>				
	<i>WA5: Report wildlife observation activities</i>				
CU 13 <i>Water-basedTour Guiding</i>	<i>WA1: Access water-based activity request</i>	14	3	2	1
	<i>WA2: Analyse water-based activity requirements</i>				
	<i>WA3: Acquire water-based activity approval</i>				
	<i>WA4: Lead water-based activity</i>				
	<i>WA5: Report water-based activities</i>				
JUMLAH		500	100%	60%	40%